

מציאות חד פעמית

מערך פרונטלי

חשיפה למושג מוצר 'חד פעמי' ולהיקפים של שימוש במוצרים חד פעמיים בישראל; הבנת ההשלכות של הבחירות הצרכניות שלנו על הסביבה וכפועל יוצא מכך על עתידנו האישי והקולקטיבי; היכרות עם פתרונות אפשריים ליישום ויצירת מוטיבציה לפעול בנושא.

התלמידים יבינו את ההשפעות הבריאותיות, הכלכליות והסביבתיות של צריכת מוצרים חד פעמיים ואת הקשר הישיר לחייהם באמצעות חשיפה לתרבות השימוש במוצרים חד פעמיים בישראל.

מוצר חד פעמי; מוצר רב פעמי; זמן התכלות; תרבות הצריכה; מיקרופלסטיק; קיימות; מחזור.

השפעת האדם על הסביבה; השפעת השימוש בחומרים על הפרט; החברה והסביבה; תועלת ומחיר סביבתי של ניצול חומרים; השפעות של שימושים באנרגיה.

מקרון, מחשב, רשת אינטרנט; ע"פ צורך: לוח וטושים מחיקים; מצגת המלווה את ההרצאה לשימוש המורה.

חלק א (45 דקות)

פתיחה – סקר צרכנות (שקף 2) – 12 דקות.

**מטרת
השיעור**

רציונל

**מושגים
מרכזיים**

**ממשק
לתכנית
הלימודים**

**עזרי
הדרכה
וציוד**

**מהלך
השיעור**

שאלה ודיון – מהו מוצר חד פעמי? (שקפים 3-4) – 3 דקות.

חידון - שאלות ותשובות מתוך דו"ח כמותי המסכם צריכת כלים חד פעמיים בישראל (שקפים 5-15) – 10 דקות.

מהן ההשלכות של השימוש במוצרים חד פעמיים? (שקפים 16-24) – 15 דקות.

סיכום שיעור (שקף 25) – 5 דקות.

חלק ב (45 דקות)

פתיחה (שקף 27) – 2 דקות.

דוגמאות וסרטונים על המחיר הסביבתי (שקפים 28-35) – 13 דקות.

פעילות בקבוצות – רעיונות וביצוע פרויקטים (שקף 36) – 25 דקות.

סיכום השיעור – 5 דקות.

מערך שיעור:

סקירת השיעור - למורה

רגש

השיעור חושף את התלמידים למחיר הסביבתי, הכלכלי והבריאותי של השימוש במוצרים חד פעמיים. התלמידים יחוו חיבור אישי לנושא ויבינו כי להחלטות הצרכניות האישיות שלהם יש השפעה משמעותית על הסביבה ועל האדם.

ידע

בשיעור זה נתמקד בשימוש במוצרים חד פעמיים. התלמידים יבינו את היקף השימוש במוצרים חד פעמיים באמצעות סקר צרכנות בקרב בני כיתתם. נעסוק בהשפעות של האופן בו אנו צורכים כלים חד פעמיים על הסביבה וכיצד ניתן לצמצם את ההשפעות הללו. נלמד מגוון דרכים שיאפשרו לנו להפחית את הצריכה והשימוש במוצרים חד פעמיים, כך שנקיים אורח חיים בריא ומקיים יותר. יחד ננסה לחשוב על רעיונות לפרויקטים אפשריים וישימים שיקדמו את השינוי בכיוון הנכון.

חלק א - 45 דקות

שקופית 2

פתיחה: 10 דקות

סקר צרכנות

נפתח את השיעור בפעילות. נבקש מהתלמידים להתחלק לזוגות/שלשות, נחלק לכל קבוצה דף עם משימות ([נספח – טופס החתמות](#)). על כל קבוצה למצוא את התלמידים בכיתה שהמשפטים בדף רלוונטיים עבורם ולהחתים אותם על הסעיף המתאים. לדוגמא, המשימה הראשונה היא: חפשי/י בכיתה 3 תלמידים/ות שמשתמשים/ות בבקבוק שתיה רב פעמי!

בסעיף זה, על כל קבוצה למצוא ולהחתים 3 תלמידים/ות שמשתמשים/ות בבקבוק שתיה רב פעמי ולאחר מכן לעבור לסעיף הבא וכך עד שיענו על כל השאלות. נפעיל טיימר של 8 דקות עבור מילוי כל הסעיפים. הקבוצה הראשונה שמסיימת היא הקבוצה המנצחת! בתום 8 דקות

נציג מכל קבוצה יציג את התוצאות ונפתח איתם דיון: מה מאוד בלט מתוצאות הפעילות? מה היה קשה יותר למצוא? מה היה קל יותר? איזה מהתוצאות הפתיעה את התלמידים?

שקופית 3

גוף השיעור: 25 דקות

נשאל את הכיתה:

מהו מוצר חד פעמי? (במידה והתלמידים יתקשו לענות על השאלה, נבקש מהם שיחשבו על מוצרים חד פעמיים שהם או בני משפחתם משתמשים בהם).

נאפשר לכמה שיותר תלמידים לענות.

מוצרים חד פעמיים הם מוצרים קצרי טווח. לדוגמא:

כלי פלסטיק, אריזות מזון למיניהן, פחיות שתיה, בקבוקי שמפו ואפילו צעצועים.

הערה למורה: למידע נוסף באתר פארק המחזור חיריה

שקופית 4

אנחנו רגילים לחשוב על מוצר 'חד-פעמי' ככלי אוכל מפלסטיק אבל מוצר חד פעמי אינו רק פלסטיק, ואינו רק כלי אוכל. מגוון כלים ומוצרים משמשים אותנו לזמן קצר והם עשויים ממגוון חומרים שונים הכוללים גם אלומיניום, כותנה וזכוכית לדוגמה. אנחנו שומעים לא מעט כמה נזק עושה השימוש בכלים חד פעמיים בכלל והשימוש פלסטיק בפרט.

נשאל את הכיתה: מה הופך כלים אלו לחד פעמיים?

האופן בו אנו צורכים אותם. במרבית סוגי המוצרים החד פעמיים אנחנו נשתמש לדקות ספורות: כלי אוכל, שקיות, בקבוקי משקה, קשיות, ואריזות, אשר יוצרו ויועדו להיזרק בתום שימוש בודד. מדוע זה קורה? המחיר הזול ופשטות השימוש הביאה עם השנים לעלייה גדולה מאוד בשימוש במוצרים אלו גם כשאין לכך הכרח ממשי.

שקופית 5

בשנת 2020 יצא דו"ח כמותי המסכם את צריכת הכלים החד פעמיים בישראל. עבור הדו"ח בוצע סקר אינטרנטי כלל ארצי שכלל 1164 אנשים מכל רחבי הארץ, חלקם משתמשים במוצרים חד"פ באופן תדיר, חלקם לעיתים רחוקות וחלקם כלל לא משתמשים במוצרים חד"פ. המחקר כלל את המגזר החרדי, הערבי ואוכלוסייה כללית.

הערה למורה: לפרטים נוספים ניתן לקרוא את הדו"ח כאן.

שקופיות

חידון

6-7

כמה מהישראלים משתמשים בכלים חד פעמיים? ובאילו כלים הם משתמשים הכי הרבה?

נאפשר לתלמידים לנחש ואז נעבור לשקופית 7 עם התשובה: מוצרים חד פעמיים מפלסטיק נמצאים בשימוש כמעט בכל בית בישראל (95%), כוסות הפלסטיק בשימוש הנרחב ביותר. 17% מהאוכלוסייה התנסו במוצרים חד פעמיים מתכלים (רובם בתדירות נמוכה).	
ובשוואה למדינות אירופה, היקף הצריכה הביתית של כלי פלסטיק חד-פעמיים בישראל גבוה במיוחד: 7.5 ק"ג לנפש בשנה – פי חמישה מהצריכה הביתית באירופה.	שקופית 8
ניתן לראות כי בכל שלושת המגזרים שיעורי השימוש גבוהים מאד – כמעט כל האוכלוסייה משתמשת בכלים חד פעמים בתדירות כלשהי.	שקופית 9
<u>כמה (כסף) ישראלים מוציאים על כלים חד פעמיים מפלסטיק בשנה?</u> נאפשר לתלמידים לנחש ואז נעבור לשקופית 11 עם התשובה: סה"כ ההערכה היא שבישראל מוציאים בממוצע שנתי בשוק הפרטי על כלים חד פעמיים מפלסטיק ₪ 1,310,700,000	שקופיות 10-11
<u>מה משקל הפלסטיק החד-פעמי בו משתמש השוק הפרטי בישראל בשנה?</u> נאפשר לתלמידים לנחש ואז נעבור לשקופית 14 עם התשובה: משקל הפלסטיק החד-פעמי בו משתמש השוק הפרטי בישראל בשנה הוא 68,344 טון.	שקופיות 12-13
ועוד כמה עובדות מעניינות: 1. כשליש מהציבור משתמשים בצלחות פלסטיק בתדירות יומיומית! 2. יותר ממחצית הציבור משתמשים בכוסות פלסטיק פשוטות לשתייה קרה בתדירות יומיומית כמעט! 3. קשיות פלסטיק, על אף הקמפיינים הנרחבים שהיו בשנים האחרונות, עדין נמצאות בשימוש ע"י מחצית מאוכלוסיית ישראל. 4. באופן כללי, הימצאות ילדים במשפחה מעלה את ההוצאה החודשית הממוצעת על כלים חד פעמיים.	שקופיות 14-15
מהן ההשלכות של השימוש במוצרים חד פעמיים? דיברנו על מהו מוצר חד פעמי, על מגוון החפצים שאנחנו משתמשים בהם לטווח זמן קצר ועל החומרים השונים שמהם הם עשויים. התמקדנו בכלים חד פעמיים בישראל, וספציפית בפלסטיק והבנו שהיקף השימוש בארץ מאוד גבוה יחסית למדינות מערביות באירופה. וכעת נדון בהשלכות הסביבתיות והבריאותיות של השימוש המופרז במוצרים חד פעמיים העשויים מפלסטיק.	שקופית 16
נצפה בסרטון "בואו נפסיק לקרוא לזה חד פעמי", בו המציגה מתארת חלק מההשלכות הסביבתיות. לפני שנתחיל לצפות בסרטון, נבקש מהתלמידים לשים לב מהם הנזקים הסביבתיים שהמציגה מתארת ולאחר מכן נאסוף את מה שנאמר ונסכם על הלוך.	שקופית 17

נסביר: החץ בשקף הזה מייצג ציר זמן. בטח אתם מכירים ציר זמן אולי משיעורי היסטוריה, או משיעור תנ"ך- (לתת להם להגיד אם הם מכירים או לא). בצד שמאל יתחיל ציר הזמן שלנו ובצד ימין הוא יסתיים. הפעם ציר הזמן ייצג את הזמן שלוקח לכל חומר להתפרק, להתכלות. מה זאת אומרת להתכלות? התכלות הוא תהליך טבעי שפועל על כל חומר בטבע. כאשר חומר מסוים נמצא בחוץ, חיות (קטנות וגדולות) ותהליכים כמו רוח וגשם מפרקים את החומר. כשהחומר מתפרק הוא בעצם חוזר לאדמה בצורת מינרלים שונים. לדוגמא- קליפת בננה שנשארת בחוץ, יהיו חיות קטנות שיפרקו אותה, הגשם גם יעזור בתהליך זה ולאחר כמה שבועות לא נראה ממנה זכר, וחלק מהחומרים שבתוכה יישארו בקרקע ואף יעשירו אותה במינרלים שהיו בתוכה.

נבקש מהתלמידים לאסוף בכיתה פריטים שעשויים מחומרים שונים (פלסטיק, בד, זכוכית ומתכת). נניח על השולחן חבל או כל פריט שייצג את ציר הזמן, המורה תקרא ל-2-6 תלמידים (תלוי בזמן וברצון) להניח את החפצים שבתערוכה על ציר הזמנים. כך ייווצר לאט לאט ציר זמני התכלות, לא מדויק.

בואו נראה אם אכן צדקנו. נציג את הציר עם זמני ההתכלות של החומרים השונים.

הערה למורה: ניתן להכין חומרים שונים מראש (דף נייר, טוש, פלאפון, בקבוק זכוכית ועוד) ולחלק את הכיתה לקבוצות שיתחרו על הסידור על פני ציר הזמן. או לחילופין להדפיס את הכרטיסיות [בנספח](#) בכמה עותקים (לפי מספר הקבוצות) ולחלק לתלמידים שיסדרו אותן על הציר.

שקופית 19 1. זמן ההתכלות - כלי פלסטיק מושלכים לסביבה או מוטמנים באדמה, מצטברים בה למאות שנים ופולטים רעלים.

כשאנחנו מדברים על ההשלכות הסביבתיות, אנחנו מבינים שהנזק שנגרם לסביבה משימוש בכלים חד פעמיים מפלסטיק נובע בין היתר מזמן התכלות של מאות שנים.

שקופית 20 זאת ההזדמנות לעשות סדר בחומרי הגלם. כלים חד פעמיים מפלסטיק מופקים מחומר הגלם – נפט. כלומר, הם אינם יכולים "לחזור בחזרה לטבע" ולקוח להם מאות שנים עד הגעה להתפרקות. אגב, זה הזמן לספר שכלים חד פעמיים מקלקר, שגם הם עשויים מנפט, לא יכולים להתפרק – כלומר צריכת קלקר וזריקתו – משמע – המוצר יישאר לנצח על פני כדור הארץ.

אבל מה הבעיה?

הרי, אנחנו זורקים את הפסולת, "מישהו" מפנה אותה ל"אנשהו", ואז מטמינים אותה "איפשהו". – רחוק מהעין רחוק מהלב. במרוצת השנים פיתחנו מעין מנגנון הדחקה. אנחנו לא יודעים מה קורה עם הפסולת שלנו. אנחנו לא יודעים מה ההשלכות של כמות הפסולת שאנחנו מייצרים. אנחנו לא לוקחים אחריות על המעשים שלנו.

במדינת ישראל מיוצרת בשנים האחרונות פסולת עירונית ומסחרית (במשקל של כ- 5 מיליון טונות בשנה. תושב מייצר בכל יום, בממוצע, כ- 1.7 ק"ג אשפה).

הטמנה טומנת בחובה חסרונות משמעותיים לרבות זיהום אוויר ופליטת גזי חממה, זיהום קרקע ומי תהום ותפיסת שטחי קרקע המהווים משאב במחסור. לטענת המשרד להגנה"ס מתוך כלל הפסולת המיוצרת במדינת ישראל, כ- 80% מהפסולת המוצקה מוטמנת באתרי הטמנה וכ- 20% בלבד מועברת למחזור. מצב זה הפוך מהמגמות הקיימות במרבית ממדינות האיחוד האירופי בהן רוב הפסולת מועברת למיחזור ולהשבה ומיעוטה מוטמנת.

הערה למורה: להרחבה ניתן לקרוא בכתבה הבאה - [מדיניות הטיפול בפסולת בישראל](#) וגם באתר של [אקולוגיה וסביבה](#).

שקופית 21

2. 12 מיליון טונות של פלסטיק מגיעים לים בכל שנה

הפלסטיק המצוי בים עלול לגרום לנזק בקרב בעלי החיים. ניקח לדוגמא את צבי הים אשר נכלאים ברשתות ובחבלים שנזרקים. בנוסף, צבי ים גלדיים אשר חיים בים הפתוח, באזורים בהם הקרקעית עמוקה מאוד, ניזונים בעיקר מפלנקטון ובעלי חיים הנמצאים בגוף המים, כגון מדוזות ובעזרתם נמנעת התרבות יתר של מדוזות. צבים אלו לעיתים מבלבלים בין המדוזות לשקיות פלסטיק, מה שיכול לגרום לחנק ולמוות שלהם. באזורים בהם יש פחות צבי ים אוכלוסיית המדוזות מתרבה ללא שליטה, והן בתורן פוגעות במארג המזון הימי כיוון שהן טורפות פלנקטון. מדוזות גם מהוות מטרד עבורנו, פוגעות בתיירות ובתשתיות קריטיות למשק, כגון מתקני התפלה ותחנות כוח, על ידי סתימת פתחי השאיבה. [ניתן להקרין את הסרטון על נזקי הפלסטיק בחופי הים](#). ואת [הסרטון של המשרד להגנת הסביבה](#) בנושא פגיעה בבעלי החיים בים.

הערה למורה: לפרטים נוספים ניתן לקרוא כאן, ובאתר של [רשות הטבע והגנים](#).

שקופית 22

3. [מיקרופלסטיק](#) –

הפלסטיק מתפרק בים עם הזמן לחלקיקים קטנטנים המכונים מיקרו פלסטיק, ואלו חודרים לגופם של בעלי החיים ופוגעים בהם. כיוון שרובנו ניזונים מבעלי חיים, בסופו של דבר חלקיקי הפלסטיק שנבלעו ע"י דגים ובעלי חיים אחרים מגיעים גם אלינו דרך המזון שלנו.

שקופית 23

4. [השקעת משאבים רבה עבור שימוש לטווח קצר](#)

[בסרטון](#) רואים איזו דרך ארוכה צריך לעבור, בכמה משאבים צריך להשתמש בשביל לייצר את מוצרי הפלסטיק שלרוב נזרוק אחרי כמה דקות של שימוש. ולא רק שהפלסטיק יגרום לנזק סביבתי, גם תהליך הייצור שלו מייצר זיהום אוויר (9% מפליטת גזי החממה בעולם מקורם בתהליך ייצור ושינוע הפלסטיק) ומכלה משאבי טבע רבים.

כאמור, הפלסטיק הוא חומר סינטטי שמקורו בנפט, שבתהליך ייצורו נעשה שימוש בתוספים כימיים בעלי השפעה קשה על בריאות האדם. חימום כלי פלסטיק גורם לזליגת התוספים למזון ולשתייה שלנו.

הערה למורה: חומר קריאה בנושא - [Eco Wiki](#), [השפעת הפלסטיק החד פעמי על הבריאות](#).

סיכום שיעור: 5 דקות

נשאלת השאלה, למה?

מטרת השקופית – לעורר דיון בקרב התלמידים. מדוע הציבור משתמש בכלים חד פעמיים? מתוך התשובות שיעלו (כי זה קל, חוסר זמן, שונאת לשטוף כלים וכו') – נציג את המניעים העיקריים לשימוש במוצרים חד פעמיים – הנוחות והקלות שהם מאפשרים.

תשובות אפשריות לדיון (נלקח מתוך הסקר):

מאפשר "לחסל" במהירות את הבלגן אחרי הארוחה,

נוח וקל לנשיאה כאשר אנחנו מבליים מחוץ לבית,

חוסך את זמן שטיפת הכלים והעבודה הקשה,

מאפשר לאכול בקלות כשנמצאים בדרך (למשל קפה באוטו),

מתאים לאירוח של הרבה אנשים מאפשר לי לשלוח אוכל לילדים / לשכנים / להורים מבלי שצריכים להחזיר כלים,

מאפשר לי להשאיר את הכיור נקי לאורך היום,

נמצא בשימוש נרחב גם בבתיים בסביבה הקרובה אליי,

לא שביר ובטוח יותר לשימוש של ילדים,

מקל על שמירת כשרות,

מבטיח שאוכלים מכלים נקיים לגמרי ושומר על הגיינה,

מעודד שתייה מרובה של מים,

חלק ב - 45 דקות

שקופית 27

פתיחה: 2 דקות

מה אנחנו יכולים לעשות?

בסוף המפגש הקודם דיברנו על סיבות אפשריות לשימוש בכלים חד פעמיים. ולמרות כל מה שעלה, יש לנו הבנה שזה גורם לנזק. נזק אמיתי.

אז מה עושים?

שקופית 28

גוף השיעור: 13 דקות

כאן נכנסת לחיינו גישת הקיימות!

קיימות פירושה היכולת להמשיך לקיים תהליך או מצב לאורך זמן ברמה קבועה מסוימת. כלומר, היכולת של הדור הזה (אתם, אני, אנחנו) לחיות ברווחה ולצרוך משאבי טבע בלי "להכנס למינוס" וכך לא נפגע ביכולותיו של הדור הבא (הילדים שלכם) לחיות על כדור הארץ ברווחה ולצרוך משאבי טבע בצורה מאוזנת וכך הלאה והלאה לאורך הדורות.

שקופית 29

והאמת היא, שאנחנו לא לבד בתפיסה הזאת!

כאשר ח"כ לשעבר, תמר זנדברג, עמדה בראש המשרד להגנת הסביבה אחת מתפיסות העולם

שביקשה לקדם הייתה הפחתת השימוש (עד כדי מניעת השימוש) בכלים חד פעמיים.

נצפה [בסרטון](#) בו השחקנית ניב סולטן עוזרת לקדם את תפיסת העולם של מעבר לכלים רב

פעמיים. ניתן [כאן](#) לצפות בסרטון נוסף.

שקופית 30

אחד המהלכים שחברת הכנסת לשעבר, תמר זנדברג, קידמה היה צמצום השימוש בכלים חד פעמיים במקום העבודה.

והנה המסר שלה: "בחברה שבה אנו חיים היום, תהליך כזה הוא תהליך מאתגר הכרוך בשינוי הרגלים. עם זאת חשוב לזכור כי אלו הרגלים שהושרשו בשנים האחרונות ולא היו כורח המציאות בעבר, ולכן השינוי, ככל שייעשה באופן הנכון ומתוך הקשבה לצורכי העובדים, הוא שינוי אפשרי.

אני מאמינה כי אחרי שנשלים את המהלך ונפחית במידה ניכרת את כמויות האשפה שאנו מייצרים בכל יום, לא נבין איך לא עשינו זאת קודם."

שאלה לדיון: למה דעתכם התכוונה ח"כ לשעבר במשפט: "אלו הרגלים שהושרשו בשנים האחרונות ולא היו כורח המציאות בעבר".

הערה למורה: להרחבה ניתן לקרוא כאן.

שקופית 31 והמהלך הכי משמעותי היה העלאת מס הקנייה על כלים חד פעמיים מפלסטיק.

בזכות המס הצליחה ישראל לצמצם באופן משמעותי את צריכת הפלסטיק. ניתוח נתונים של חברת StorNext מוכיחים ירידה של כ-34% ברכישת כלים חד פעמיים ברשתות השיווק בחודשים אוקטובר 2021- ספטמבר 2022 לעומת אותם חודשים אשתקד.

סקר שביצעו עמותות "צלול" ו"אדם טבע ודין" בשיתוף ד"ר גליה פסטרנק, מגלה ירידה של 18% בכמות פסולת הפלסטיק בחופים, תוצאה ישירה של הטלת המס.

כלומר, להטלת המס היו השלכות נרחבות גם על השימוש היומיומי בפלסטיק, גם על ההוצאות הכלכליות וגם על כמות פסולת הפלסטיק.

הערה למורה: המס על כלים חד-פעמיים הקטין את הצריכה ב-34%

שקופית 32 **נשאל את הכיתה מה לדעתם ניתן לעשות? כיצד נוכל לצמצם את השימוש במוצרים חד פעמיים ולעבור למוצרים רב פעמיים?**

נעלה את הרעיונות של התלמידים על הלוח.

שקופית 33 רעיונות לצמצום השימוש במוצרים חד פעמיים ומעבר למוצרים רב פעמיים:

חד פעמי זה הכי נצחי!

הפלסטיק מזוהם את הסביבה, פוגע בבריאות בעלי החיים בים ובבריאות האדם

לפרטים נוספים: www.cold.org.il | http://www.heritage.museum.il/ra_plastic

להרחבה:

[צלול. להגנת הים, האדם והסביבה - הפלסטיק חד פעמי](#)

רעיונות נוספים:

שקופית 34

לאירועים ומפגשים חברתיים נביא ערכות של כלים רב פעמיים. כיום יש לכך יותר מפלטפורמה אחת. למשל, יש את מיזם '[רב פעמי](#)' של השאלת ערכה של כ-30 כלים רב פעמיים לאירועים. כמעט בכל עיר יש ערכה שנרכשה על ידי אדם פרטי והוא משאיל אותה לאנשים שמעוניינים בכך. יוזמה מדהימה שהלכה והתפשטה בכל הארץ במהלך השנים האחרונות.

הכנסו ללינק הבא כדי למצוא את העיר שלכם על מפת ה'רב פעמי' –

[Google maps](#)

יוזמה נוספת שמתאימה יותר לאירועים ולמסעדות, [שנקראת Re feel](#), כוסות נירוסטה ממותגות אשר ניתנות לשימוש חוזר. המארגנים של האירוע רוכשים אותן באמצעות תשלום פיקדון ומחזירים בתום האירוע. כך הם גם לא מייצרים פסולת וגם חוסכים את העלויות של פינוי פסולת.

[זוכרים את בעלי החיים? את הצבים שנתפסים ברשתות וניזונים מהפסולת שאנחנו משליכים?](#)

שקופית 35

אנחנו יכולים להחליט לעשות מעשה יחסית פשוט, בכל יציאה שלנו לטבע נביא איתנו שקית ונמלא אותה בפסולת. תחשבו כמה טוב אפשר לעשות בפעולה אחת קטנה.

נמחזר!

שקופית 36

כזכור לכם, כ-80% מהפסולת המוצקה מוטמנת באתרי הטמנה וכ-20% בלבד מועברת למחזור. בואו נשנה את התמונה. כשאנחנו שמים את כלי הפלסטיק בפחים הייעודיים אנחנו למעשה שולחים אותם לתהליך של מחזור ושימוש מחדש באותו הפלסטיק, במקום להטמין אותם באדמה.

שקופית 37

מה המסקנה? הפתרון הטוב ביותר הוא לצמצם את השימוש במוצרים חד פעמיים! כך תהיה פחות פסולת, פחות זיהום אוויר ואדמה, פחות נזק לנו ולבעלי החיים, פחות התחממות של כדור הארץ.

שקופית 38

פעילות בקבוצות –25 דקות

המשימה שלכם היא לתכנן דף לקמפיין הסברה בעיתון " שינוי רב פעמי לטובה" שיתפרסם בקרב קהילת בית הספר לצמצום השימוש במוצרים חד פעמיים. לשם כך נתחלק לקבוצות של 5-6 תלמידים (רצוי להחליט מראש על קבוצות בהן התלמידים ייהנו לעבוד) ונחשוב על :

1. רעיון לצמצום צריכה או צמצום שימוש במוצרים חד פעמיים (ניתן לפתח את הרעיונות שהתלמידים העלו לפני כן).
2. האמצעי בו נשתמש לדף הקמפיין (כיצד נשכנע את קהילת בית הספר – למשל: הכנת סרטון/כרזה)?

ניתן לקבוצות זמן עבודה על תכנון דף הקמפיין ובסיום השיעור ניתן לכל קבוצה להציג את הרעיון ואת התקדמותם.

* לצורך המשך העבודה על דף הקמפיין ידרשו שעות נוספות מעבר לשיעור זה.

רעיונות למורה לקמפיין בנושא צמצום השימוש במוצרים חד פעמיים:

- מעבר לשימוש בכלים רב פעמיים בחדר המורים – כוס מהבית/כוס עם כיתוב מתנה לכל מורה. בדיקת וקידום הנושא של שימוש במדיח כוסות בחדר המורים.
- סבסוד דרך העירייה/ועד הורים עבור כלים רב פעמיים לתלמידים להפסקות אוכל.
- שימוש חוזר בכלי פלסטיק שיש לנו בבית (למשל קופסאות אוכל שאפשר להפוך לכלי אחסון לטושים בביתה).
- מחזור – למחזור בקבוקי פלסטיק בסופר תמורת פיקדון ומהכסף שאוספים לעשות פרויקט בעל ערך חברתי-סביבתי בבית הספר או בקהילה.
- מחזור – קמפיין לזריקת הפלסטיק לפחי המחזור הייעודיים.
- עידוד לצאת לטבע עם שקית לאיסוף פסולת.
- הקמת מחסן ציוד שיתופי לציוד קמפינג/טיולים/אירועים עם ערכת כלי אוכל רב פעמיים

סיכום השיעור

סכמו את השיעור לכיתה:

בשיעור זה ראינו שתרבות הצריכה של כלים חד פעמיים רווחת מאוד בישראל ונפוצה בכל המגזרים. המוצרים החד פעמיים נזרקים לאחר שימוש קצר ובמקום לעבור מחזור או שימוש חוזר רובם מוטמנים באדמה ובכך תופסים שטח רב, מייצרים זיהום קרקע ופוגעים בנו ובבעלי החיים. המחיר הסביבתי והבריאותי כבד וכך גם העלות הכלכלית של הכלים החד פעמיים. נוכל לצמצם את הנזקים, ע"י זה שקודם כל נקנה פחות חד פעמי, נעשה שימוש יותר נרחב בכלים רב פעמיים, נמחזר, נאסוף אשפה ונדבר על כך עם הסובבים אותנו.

ניתן לתלמידים זמן לשאול שאלות.

נספח 1 – טופס החתמות:

הרגלי צרכנות, בדגש צרכנות של חד"פ בכיתה שלנו

חתימות	המשימה
	1. חפשי/י בכיתה 3 תלמידים/ות שמשתמשים/ות בבקבוק שתיה רב פעמי!
	2. חפשי/י בכיתה 3 תלמידים/ות ששותים/ות בבית מכוסות פלסטיק חד פעמיות!
	3. חפשי/י ומצאי/י בכיתה 5 תלמידים שלוקחים/ות איתם כלים רב פעמיים לטיולים!
	4. חפשי/י ומצאי 2 תלמידים/ות שלא משתמשים/ות בחד פעמי כלל!
	5. חפשי/י ומצאי/י בכיתה 3 תלמידים שבחיי היום-יום בביתם ממחזרים/ות בקבוקי שתיה!
	6. חפשי/י ומצאי/י 3 תלמידים/ות שרוב המזון שלהם/ן בבית מגיע באריזות!
	7. חפשי/י ומצאי/י 3 תלמידים/ות שמארחים/ות עם כלים חד"פ!
	8. חפשי/י ומצאי/י 2 תלמידים/ות שלא מפרידים/ות פסולת וזורקים/ות הכל לפח אחד!

נספח 2 – תמונות לפעילות 'קצב התכלות של חומרים שונים'

1. בד כותנה

2. אלומיניום

3. בד צמר

4. שאריות מזון – קליפת בננה

5. קרש עץ

6. מחדד מתכת

7. חיתול חד פעמי

8. קלקר

9. כוס פלסטיק

10. כוס זכוכית

